

NOI ȘTAMPILE PE AMFORE DESCOPERITE LA CALLATIS

Ceramica epigrafică, ramură relativ nouă și subsidiară a epigrafiei, este în măsură să dea o imagine reală de viață economică, pentru anumite etape istorice, cu referire directă asupra unor întinse arii geografice, confirmând sau infirmând informațiile izvoarelor literare. Ca orice domeniu nou, are un câmp deschis de investigații și, sub acest raport, se poate vorbi de o dialectică permanentă a materialului analizat și a concluziilor.

Cercetarea noastră aduce în discuție un lot de 58 ștampile, lot care, deși nu este prea numeros, vine să completeze¹ imaginea generală a importului amforelor elenistice la Callatis. Materialul se află în colecția Muzeului de arheologie Callatis² și se compune dintr-un grup mai vechi (A) de 31 ștampile, rămas inedit în colecția muzeului amintit, și un grup recent (B) de 27 ștampile. Pentru majoritatea exemplarelor dispunem de precizarea locului și anului descoperirii. În funcție de acest criteriu, situația se prezintă astfel³:

¹ Avem în vedere cele aproximativ 350 de ștampile aplicate pe torți și gituri de amforă, a căror publicare se datorează lui Th. Sauciuc — Săveanu, O. Tafrali și G. Cantacuzino (vezi bibliografia în SCIV, 19, 1, 1968 p. 41 și SMMIM, 7-8, 1974-1975, p. 5), precum și lotul de 1106 ștampile publicate de M. Gramatopol și Gh. Poenaru — Bordea în Dacia NS XIII, 1969, p. 127-282. Ulterior provenind tot de la Callatis, au fost publicate loturi mai mici de amfore ștampilate: C. Iconomu, *Cercetări arheologice la Mangalia și Neptun*, în Pontica I, 1968, p. 250-251 (8 ștampilate); V. Cosma, *Prospectări arheologice marine*, în BMI, XLII, 1973, 1, p. 37-38; din nou Gh. Poenaru — Bordea, *Amfore ștampilate de la Callatis în colecția Muzeului militar central*, în SMMIM, tom 7-8, 1974-1975, p. 7-8 (9 ștampile). Pentru zona de influență a Callatisului, vezi M. Gramatopol Gh. Poenaru — Bordea, art. cit. în Dacia NS XIII, 1969 și M. Irimia, *Descoperiri noi privind populația autohtonă a Dobrogei și legăturile ei cu coloniile grecești*, în Pontica VI, 1973, p. 7-71.

Cercetarea rămâne în continuare deschisă atât în ce privește Callatis-ul, cit și zona de influență (șantierul arheologic Albești).

² Mulțumim și pe această cale Elenei Bărlădeanu pentru materialul pe care ni l-a oferit spre cercetare.

³ Dăm procentajul dar păstrăm rezerva că, aplicat unui număr mic de ștampile, acesta include inerent și un indice de denaturare a datelor.

- lotul A : 16 ștampile – săpături de salvare	27,5%
Policlinica nouă 1967 ⁴	
5 ștampile – descoperiri ocazionale canalizare – faleză 1971	8,6%
10 ștampile – passim	17,2%
- lotul B : 13 ștampile – necropolă stadion 1976	22,4%
3 ștampile – șantierul naval și șoseaua portului	5,2%
3 ștampile – localizări izolate (sanatoriul balnear, șoseaua Albești, str. I. Creangă	5,2%
8 ștampile – descoperiri ocazionale 1978	12,0%

Trecînd la examinarea ansamblului ștampilelor de amforă pe centre de producție, desprindem următoarea situație :

- THASOS	19 exemplare	- 32,7%
- HERACLEA	8 „	- 13,7%
- RHODOS	4 „	- 6,8%
- SINOPE	3 „	- 5,1%
- CHERSONES	1 „	- 1,7%
- Cos	1 exemplar	- 1,7%
- Ștampile cu monogramă	17 exemplare	- 29,3%
- Ștampile epigrafice cu proveniență nedeterminată	4 „	- 6,8%
- Ștampile anepigrafice	1 „	- 1,7%

Ștampilele notate ca fiind sigur thasiene se încadrează tipologic la Bon⁵ în categoria ștampilelor cu atribut. Din lotul nostru lipsesc ștampilele cu legenda scrisă pe trei rînduri, considerate ca datînd din primul sfert al sec. IV î.e.n.⁶ precum și ștampilele avînd ca emblemă pe Heracles arcaș. Majoritatea aparțin categoriei de simbol, etnicon și un singur nume propriu, încadrîndu-se în tipul 5 B la Vinogradov⁷, datat cca. 320–200 î.e.n.⁸ Datarea nu este contrazisă stratigrafic ; luînd în considerație ștampilele noastre aparținînd „tipului recent” (cu un nume) și admițînd teza Virginiei Grace,⁹ potrivit căreia substituirea tipului vechi (cu două nume)

⁴ Cu privire la necropola stadion, vezi C. Preda, *Callatis*, Ed. Meridiane, București 1963, p. 30–35 și mai recent, M. Gramatopol *Un port comercial la Callatis*, in R.M. 4, 1966, p. 135 sqq.

⁵ A. și A. M. Bon, *Les timbres amphoriques de Thasos*, Paris, 1957, p. 83–489.

⁶ I. G. Vinogradov, *Keramicieskie kleima ostrova Fasos*, NE, X. 1972, p. 3–63.

⁷ I. G. Vinogradov, *op. cit.* p. 35–40 și lista de nume p. 62–63.

⁸ I. G. Vinogradov, *op. cit.*, p. 35–40 și tabelul II p. 59.

⁹ V. Grace, *Early Thasian Stamped Amhoras*, AIA, 50 (1946), p. 31–38 ;

idem Stamped Wine Jar Fragments, Hesp. Suppl. X (1956), p. 122–127. Teza este acceptată și de I. B. Brașinsky, *Progrès de l'épigraphie céramique*, Arh. Sovietique, 1961, p. 293–306.

prin tipul recent, trebuie să fi avut loc în jurul anului 340 î.e.n., putem lua ca *terminus post quem* această dată. Raportate la numele proprii descoperite în incinta thasiană și analizate stratigrafic într-un studiu semnat de Yvon Garlan¹⁰, și procedînd prin eliminare, ajungem la următoarele rezultate :

– două nume – Ἰσοδικος și Κρατιστώναξ sint prezente atît în grupa inferioară cit și în grupa superioară a studiului amintit și este posibil ca producătorii respectivi să fi fost printre primii care au pus în circulație amfore marcate cu timbru de tip recent ;

– trei nume Αινέας, Αισχρίων, Κρατινος apar numai în grupa superioară, de unde concluzia că acești producători și-au desfășurat activitatea într-o perioadă posteroară, vizînd ultimul sfert al sec. IV sau începutul sec. III î.e.n. Din punct de vedere al frecvenței pentru zona cetății Callatis, numele se prezintă astfel :

Numele	Lotul nostru	Dacia NS XIII/1969	Publicate anterior	Coincidențe, simbol
Αινέας	1 exemplar	3 exemplare	–	0
Αισχρίων	1 „	1 exemplar	1 exemplar	0
Ἀρέτων	1 „	–	–	–
Ἰσοδικος	1 „	–	–	–
Κρατινος	1 „	–	–	–
Κρατιστώναξ	1 „	2 exemplare	–	0
Νικόδημος	1 „	2+1 exemplare	–	0
Ποσίδειος	1 „	–	–	–
Πρηξιπολις	1 „	1 exemplar	–	0
Χαιρέας	1 „	10 exemplare	1 exemplar	2

– Menționăm că am avut în vedere exemplarele la care numele propriu poate fi sigur întregit. Mai posedăm un număr de 8 ștampile thasiene, la care fie că lipsesc litere (dar nu ne putem decide pentru o reconstituire sigură, a numelui Ἀριστομένης sau Ἀριστοφάνης (inv. 959), fie că avem prima parte a numelui și sufixul și doar fragmente din etnicon. Aceleași ștampile considerate din punct de vedere a coincidență simultane de nume și simbol, ne conduc spre următoarele rezultate :

¹⁰ Yvon Garlan ; *Contribution à une étude stratigraphique de L'enceinte Thassienne.*

Nume	Simbol	Canarache		Bon	
		nume	simbol	nume	simbol
Αινέας	două torțe	1 ex.	0	8 ex.	0
Αισχρίων	cîrlig	—	—	26 ex.	1
Ἀγκείδης	monogramă	1 ex.	0	10 ex.	0
Ἀρέδτων	pește	—	—	4 ex.	1
Ἰσόδικος	delfin sau cornul abundenței	—	—	16 ex.	1
Κρετινος	trepied	2 ex.	0	10 ex.	1
Κρατιστώναξ	ramură tip IV	—	—	11 ex.	0
Νικόδημος	crustaceu	—	—	24 ex.	0
Πρηξιπολις	virf de lance	1 ex.	0	23 ex.	0
Χαιρέας	cîrmă	2 ex.	0	9 ex.	1

Analiza statistică pune în evidență un indice de „noutate”, conținut de lotul nostru :

1. nume noi pe ștampile provenind din Callatis : Ἀρέτων, Ἰσόδικος, Κρατῖνος Ποσιδεῖος;

2. simboluri noi pentru nume de mare frecvență (combinații noi de nume și simbol) : torțe (Αινέας), cîrlig (Ἀγκείδης), ramură sau palmetă tip IV (Κρατιστώναξ), crustaceu (Νικόδημος), virf de lance (Πρηξιπολις).

Importul din Heracleea Pontică este reprezentat în lotul nostru prin opt ștampile aplicate englic pe gituri de amfore. Deși studiile consacrate clasificării ceramicii acestui centru sînt numeroase¹¹, nu există pînă în prezent o cronologie unanim recunoscută.

Un punct totuși asupra căruia aproape toți cerceătorii sînt de acord este întinderea în timp a perioadei ștampilării amforelor heracleene : sfîrșitul sec. V sau începutul sec. IV î.e.n. pînă la mijlocul sec. III î.e.n. Clasificării inițiale a lui I. B. Brașinsky¹² i s-au adus corective¹³ în sensul existenței unei sincronizări parțiale a celei de a doua și a treia grupe și extinderii limitei grupei a III-a în ultimele trei sferturi ale sec. IV î.e.n. În cadrul noii scheme propuse recent¹⁴, I. B. Brașinsky coboară începutul datării grupei întii la primul sfert al sec. IV î.e.n. și extinde grupa a III-a pe toată a doua jumătate a sec. IV î.e.n. Ultimele două grupe sînt limi-

¹¹ Întreaga bibliografie asupra amforelor heracleene, la I. B. Brașinsky ; *The Progress of Greek Ceramic Epigraphy*, in EIRENE, Studia greaca et latina, Praga 1973, p. 130-132.

¹² I. B. Brașinsky, NE, V, 1965, p. 10-27.

¹³ B. A. Vasilenko, S. A. 1970, III, p. 217 ; *idem* N.E., XI, 1974, p. 3-38 ; V.I. Pruglo, K.S.U.A., 130, 1972, p. 13.

¹⁴ I. B. Brașinsky, *The Progress of Greek Ceramic Epigraphy* EIRENE, XI, Praga, 1973, p. 131-132.

tate : grupa a IV-a : granița sec. IV–III î.e.n. – primul sfert al sec. III î.e.n. ; grupa a cincea : prima jumătate, sau chiar primul sfert al sec. III î.e.n.

Conform noii scheme, șase din cele opt ștampile se încadrează în grupa a treia. Ștampila cu numărul de inventar 210 se alătură celor 8 ștampile provenind din mormîntul de la Topraisar¹⁵ cu legenda *Νοσσοσ /ἐπὶ Πανσανία*. Importul heracleian la Callatis este semnalat încă de la granița dintre sec. V–IV î.e.n. sau primul sfert al sec. IV î.e.n. și durează pînă în primul sfert al sec. III î.e.n.

Prezența importurilor sinopeene este semnalată doar prin trei ștampile, fapt explicabil prin caracterul ocazional și de salvare al descoperirilor. În ce privește frecvența numelor, remarcăm și de data aceasta o „noutate” :

Ποσιδείος ὁ *Ῥφαιστοδώρου* nu apare în zona vest-pontică, fiind prezent doar prin trei exemplare la Pridik.¹⁶ În schimb, astynomul *Ποσιδείος* ὁ *Θεαρίωνος* apare în nouă exemplare la Histria, nouă la Callatis, două la Tomis, unul în interiorul Dobrogei și șapte exemplare pe litoralul bulgar. Cei doi astynomi sînt distanțați cronologic : primul este încadrat în grupa a treia la Grakov (220–180 î.e.n.), aceeași perioadă corespunzînd grupei a patra la Brasinsky¹⁷ și grupei a cincea la Vasilenko¹⁸ ; cel de al doilea astynom apare la Grakov în grupa a cincea (150–120 î.e.n.), perioadă corespunzînd la Brașinsky și Vasilenko grupei a șasea.

Pentru astynomul *Διονύσιος* și producătorul *Καλλισθένης* luăm în considerație numai grupele comune la Grakov : grupa a II-a (270–220 î.e.n.) și a patra (180–150 î.e.n.). Numărul de exemplare este prea mic pentru a ne putea permite o concluzie riguroasă. În orice caz a fost demonstrată teza prezenței importurilor din Sinope pe piața callatiană înainte de mijlocul sec. III î.e.n. și existența unei perioade de înflorire în sec. II î.e.n.

Dintre cele patru ștampile rhodiene, trei pot fi sigur datate. Ștampilei cu număr de inventar 953 i s-au găsit analogii identice la Nea Paphos¹⁹ și Varna²⁰ ; numele eponimului *Ἀγέστρατος*, cunoscut din timbrele din Perzgam, Olbia, Delos și Alexandria, se încadrează perioadei IIIc la Virginia Grace²¹ (183/182–175 î.e.n.). Perioadei de sfîrșit a sec. III – începutul sec. II î.e.n., i se înscrie ștampila conținînd numele producătorului *Ὀλυμπος*. Eponimul *Ἄριστογένης*, prezent doar printr-un singur exemplar la Pridik²² și deocamdată fără analogii pe litoralul vest-pontic, se încadrează în a doua jumătate a sec. II î.e.n.

¹⁵ M. Irimia, *Un mormînt tumular descoperit la Topraisar, Pontica IX*, 1976, p. 37–53.

¹⁶ E. M. Pridik, *Inventarii katalog kleim na amornih rucikah gorliškoh i na cerepîtah Ermitajnovo, sobrania*, Petrograd, 1917, p. 77, nr. 322, 323, 326.

¹⁷ I. B. Brașinsky, *Ekonomiceskie sviazi sinopii IV-II vv. do n.e. în Anticinii gorod*, Moscova 1963, p. 163.

¹⁸ B. A. Vasilenko, *K. voprosu o datirovke sinopskih kleim*, p. 249–250.

¹⁹ Nea – Paphos I, Sofia Sztetyllo, *Les timbres céramiques 1965–1973*, p. 32, nr. 25.

²⁰ M. Lazarov, în *Izvestia Varna*, tom X (XXV), 1974, p. 48, nr. 47.

²¹ V. Grace – M. Savvatanou – Pétrapoulakou, *Les timbres amphoriques grecs*, Expl. archéologiques de Délos, XXVIII, Paris, 1970.

²² E. M. Pridik, op. cit. p. 5, nr. 75.

Unicul exemplar din Chersones, purtînd numele astynomului $\Delta\iota\sigma\chi\lambda\iota\nu\omicron\varsigma$ este atestat la Callatis și este datat²³ în a doua jumătate a sec. III î.e.n. (250–200 î.e.n.).

Înainte de a trece la considerente de atribuire vreunui centru a ștampilelor cu monogramă, vom proceda la o încadrare tipologică a lor, urmînd clasificarea propusă de Marie și Antoine Bon²⁴.

– I : Ștampile circulare cu monogramă repartizată în trei, patru sau, în mod excepțional, cinci diviziuni. În această categorie vom avea prin urmare trei subtipuri :

– Ia : monograme circulare tripartite – în lotul nostru două exemplare, care-și află bogate analogii în materialele publicate referitoare la Callatis²⁵, Tomis²⁶, Tir²⁷, Varna²⁸, Kerki²⁹ și colecția Ermitajului.

– Ib : monograme circulare quadripartite, două exemplare, cu analogii doar la Callatis³¹, Tir³² și în general sudul U.R.S.S.³³

– Ic : monograme circulare cu mai mult de patru diviziuni (caz de excepție la Bon – cinci diviziuni). Exemplarul cu nr. de inventar 957, conține o ștampilă circulară divizată în opt sectoare de cerc conținînd tot atîtea litere ; prin citire în sens orar, apare numele $\Delta\eta\mu\alpha\rho\chi\omicron\varsigma$. Deși nu i s-au găsit deocamdată analogii, inclinăm să credem că numele nu desemnează o funcție (deși cunoaștem la Atena funcționari cu acest titlu, însărcinați cu apărarea intereselor unei deme), ci mai degrabă un producător. În sprijinul ipotezei noastre este absența unei prepoziții $\acute{\epsilon}\pi\iota$ și frecvența numelui propriu $\Delta\eta\mu\alpha\rho\chi\omicron\varsigma$ la istoricii greci.

Virginia Grace³⁴ semnalează frecvența numelui pe ștampilele pamfiliene, totdeauna însă în asociere cu $\Delta\text{IFONYCI}$ ($\text{O}\Sigma$), Μοσκίων , $\text{Μόψα}\varsigma$ 'Ορεκούδας;

– II : ștampile circulare compuse din una sau mai multe litere în relief – trei exemplare. Un al patrulea exemplar, deși cu analogii la Bon³⁵ și la Pridik³⁶, apare la noi într-un cadru rectangular.

²³ R. B. Ahmerov, *Ob. astinomnih kleimah ellinisticeskovo Hersonesa*, VDI, 4, 1949, p. 107, tabl. II, nr. 3.

²⁴ A. și AM. Bon, *op. cit.*

²⁵ M. Gramatopol, Gh. Poenaru-Bordea, *op. cit.*, Dacia NS XIII, 1969, p. 249, nr. 984 și 985.

²⁶ M. Gramatopol – Gh. Poenaru Bordea, *Amfore stampilate din Tomis*, SCIV, 19, 1, 1968, p. 60, nr. 92.

²⁷ E. M. Staerman, *Keramiceskie kleima iz Tiri*, Kr. Sob, XXXVI, 1951, p. 47.

²⁸ M. Mircev, *Amfornite peciati*, 1958, p. 20.

²⁹ L. Skorpil, *Inscriptions céramiques acquises pour le musée de Kertch en 1901–1902*, în Bull. de la Comm. imp. archéol. II-e livre, 1904, p. 158.

³⁰ E. M. Pridik, *op. cit.*, tabl. XVI.

³¹ M. Gramatopol – Gh. Poenaru Bordea, *op. cit.*, Dacia NS XIII, 1969, p. 246 nr. 961.

³² E. M. Staerman, *op. cit.*, p. 47, nr. 247.

³³ P. Becker : *Über eine zweite Sammlung unedierter Henkclinschriften aus dem südlichen Russland*, Jahrb. f. class. Phil., Suppl. V, 1869, p. 474.

³⁴ V. Grace-M. Savatianou – Pétrapoulakou, *op. cit.*, p. 368–369, E 251.

³⁵ Bon, *op. cit.*, nr. 2194.

³⁶ E. M. Pridik, *op. cit.*, tabl. XVI, fig. 18.

– Monograme diverse – zece exemplare. Am inclus aici și un exemplar cu ștampila triunghiulară și litere în relief, categorie necuprinsă în catalogul Bon.

Dacă prima categorie, avînd în vedere compoziția și culoarea pastei, morfologia generală a amforelor, aria de răspîndire, este considerată de Bon ca fiind sigur de proveniență thasiană, aceeași apartenență, deși argumentată prin aceleași criterii, este pusă sub semnul îndoielii pentru celelalte două categorii.³⁸ O altă ipoteză fusese avansată anterior de E. M. Staerman care, pe baza analogiilor cu monele din Calcedonia, Mesembria, Apollonia și Akant, încearcă atribuirea acestor ștampile unor centre din Macedonia și Tracia.⁴⁰

O apropiere de numismatică o realizează și Vinogradov⁴¹ considerînd că forma acestor mărci a fost împrumutată în primul rînd de la monede, la care reversul cu roți și litere este frecvent.⁴² În clasificarea lui Vinogradov, mărcile circulare cu monogramă sînt încadrate în grupa a șasea și sînt atribuite perioadei din jurul anului 340 î.e.n. și puțin mai tîrziu⁴³. Datarea propusă este confirmată stratigrafic de descoperirile de la Seuthopolis, Odessos⁴⁴ și Histria; în ultima cetate menționată ștampilele apar pe un nivel datat înainte de sfîrșitul sec. IV î.e.n. continuînd și în sec. III î.e.n.⁴⁵ Ștampila cu număr de inventar la noi 247 își găsește analogie la Bon într-un exemplar apărut în context din al doilea sfert al sec. IV î.e.n. Fără să avem pretenția epuizării argumentelor de atribuire și datarea a ștampilelor cu monogramă, aderăm la opinia general admisă a provenienței thasiene a ștampilelor din categoriile I și II și la circulația lor în sec. IV–III î.e.n. În acest caz, obținem un total de 26 de ștampile thasiene, număr ce ridică la Callatis procentajul acestui centru la 44,8%.

Cît privește prezența în lotul nostru a ștampilelor epigrafice cu centre de producție nedeterminate, ne oprim asupra unui singur exemplar (inv. 949). Este vorba de o ștampila dreptunghiulară îngustă (3 × 1 cm) aplicată pe o toartă din pastă bej compactă, cu slabe urme de mică. Ștampila conține cinci litere puternic reliefate și aerate: EITTE unde EPI poate fi considerat prepoziție și TE partea inițială a unui nume – este citirea propusă de M. Mircev: ἐπι Τε[οργίου]. Dar din fotografia acelu-

³⁷ Bon, *op. cit.*, *Introduction*, p. 35.

³⁸ Bon, *op. cit.*, p. 498 și 502.

³⁹ E. M. Staerman, *op. cit.*, p. 46–48.

⁴⁰ Cf. V. Eftimie, *Imports of Stamped Amphorae in the Lower Danubian regions and a Draft Rumanien. Corpus of Amphora Stamp*, Dacia NS, III, 1959, p. 199–200 și nota 9, cu bibliografia indicată.

⁴¹ I. G. Vinogradov, *op. cit.*

⁴² A. Balkansa, *Ki voprosi za kaleciobraznrite amforni peciati*, Izv. Varna, 14, 1963, p. 35–37 leagă forma circulară a ștampilelor de inițialele etniconului

⁴³ I. G. Vinogradov, *op. cit.*, p. 42.

⁴⁴ A. Balkansa, *op. cit.*, p. 35–37; idem, *Die Handelbezeichnungen von Seuthopolis*, in *A A Ph*, Sofia, 1963, p. 56.

⁴⁵ M. Coja, *Zidul de apărare al cetății Histra și împrejurările istorice ale distrugerii lui în sec. IV î.e.n.*, SCIV, XV, 1964, p. 383–398.

⁴⁶ Bon, *op. cit.*, nr. 2201.

iași exemplar⁴⁷ apare clar că legenda se termină la litera E⁴⁸. O ștampilă asemănătoare s-a găsit la Delos. V. Grace⁴⁹ o încadrează printre ștampilele din centre necunoscute, dar remarcă apropierea ei de ștampilele din așa numita grupă Nikandros, din sec. II î.e.n., putînd fi legată de producția ceramică din Cos.

Ca o concluzie finală, trecînd în revistă frecvența cronologică a amforelor diferitelor centre, se observă : o prezență masivă de amfore thasiene din sec. IV-III î.e.n. și de amfore heracleene din a doua jumătate a sec. IV î.e.n. ; prezența amforelor sinopeene și rhodiene în sec. III-II î.e.n. ; existența Chersonesului ca centru exportator pe piața callatiană în sec. III î.e.n. și probabil a Cosului în sec. II î.e.n.

Concluziile noastre confirmă existența, perioadei de mare înflorire pe care a cunoscut-o Callatisul în ultima parte a sec. IV î.e.n. și în cel următor⁵⁰, perioadă care s-a prelungit pînă la începutul celui de al doilea sfert al sec. II î.e.n.

CATALOG

THASOS

1. Inv. 245 Săpături 1967 – Policlinica nouă. (Pl. I/1)

ΘΑΣΙΩΝ

Θασίων

două torțe.

AINEΑΣ

Ἀινέας

Canarache, p. 40 nr. 1 ; Dacia N.S. XIII. 1969, p. 154 nr. 1 – 3 ; Bon, nr. 99–106 ; BCH. LXXX 1, BCH. LXXVII ; Necunoscută la Pridik și la Dumont.

2. Inv. 1538. Săpături 1977. Necropolă stadion. (Pl. I/2)

ΑΙΣΧΡΙΩΝ

Αἰσχρίων

– liră

ΘΑΣΙΩΝ

Θασίων

An. Dobr. 1957, p. 106 nr. 3 ; Peuce IV, p. 38 nr. 22 ; Dacia N.S. XIII, 1969 p. 154, nr. 4 ; Bon, nr. 111–136 (identic nr. 112) ; Pridik, p. 36 nr. 7–16 ; p. 47 nr. 248–249 ; BCH LXXVII nr. 40 ; BCH LXXXII nr. 9–11.

3. Inv. 1494. Săpături 1977. Necropolă stadion. (Pl I/3 și IV/13)

[ΘΑΣΙ]ΩΝ

Θασίων

⁴⁷ M. Mircev, *op. cit.*, p. 58 nr. 281.

⁴⁸ *Idem*, planșa XXXVI, 3.

⁴⁹ Vezi comentariul la Șelov, *op. cit.*, p. 152 nr. 599.

⁵⁰ D. M. Pippidi, *Contribuții la istoria veche a României*, București 1967, p. 32–67 ; C. Preda, *Archeological Discoveries in the Greek Cemetery of Callatis-Mangalia (IV-III Centuries B.C.)*, Dacia NS V, 1961, p. 275–303.

cirlig

ΑΛΙΕΙΑ[ΗΣ]

'Αλκείδης sive 'Αλφείδης

Pentru 'Αλκείδης: Pontica I, p. 250 nr. 1. Ținînd cont că avem aceeași dispunere a numelui și același simbol, sîntem de părere că și la Canarache p. 40, nr. 2 putem întregi 'Αλκείδης și nu 'Αλφείδης, cum face autorul. Pridik, p. 36 nr. 21 și p. 37, nr. 22–27; Bon, nr. 159–168; Mircev, p. 12 nr. 1–4. Numele 'Αλφείδης n-a fost găsit în bibliografia consultată exceptînd Canarache.

4. Inv. 221, Mangalia passim (Pl. I/4)

ΘΑΣΙΩΝ

Θασίων

pește

ΑΡΕΤ[ΩΝ]

'Αρέτων

Bon, nr. 244–247 (nr. 246 simbol pește fără fotografie).

5. Inv. 959. Săpături 1976. Necropolă stadion (Pl. I/5 și IV/18)

ΑΡΙΣΤΟ[]ΝΗΣ

'Αριστομένης sive

trident

'Αριστοφάνης

[ΘΑΣΙΩΝ]

Θασίων

Pentru 'Αριστομένης Pridik, p. 39 nr. 68–82; Bon, nr. 342–348; Lazarov, p. 46, nr. 20; BCH LXXVII, nr. 7. Întregirea 'Αριδομένης este dată ca sigură de Yvon Garlan.

Pentru 'Αριστοφάνης: Bon, 263 ('Αριστ... și același simbol – trident – întregit 'Αριστοφάνης prin analogie cu o descoperire din Abdera); Dacia V-VI, p. 251, nr. 1 și p. 290, nr. 1; D. Tudor, p. 70, nr. 125; BCH LXXXI.

6. Inv. 959. Săpături 1976. Necropolă stadion. (Pl. I/7 și IV/14)

[Θ]ΑΣΙΩΝ

Θασίων

kantharos

[ΗΡΟ]ΔΟΤΟΣ

'Ηρόδοτος

Optez pentru 'Ηροδότος și nu 'Αθηνοδότος ținînd cont de lungimea numelui și analogia cu Bon, nr. 741.

7. Inv. 956. Săpături 1976. Necropolă stadion. (Pl. I/7 și IV/14)

[ΘΑ]ΣΙΩΝ

Θασίων

delfin sau cronul
abundenței

ΙΣΟΔΙΚ[ΟΣ]

'Ισοδικος

Pridik, p. 44, nr. 172; Bon, nr. 882–897 (același simbol neclar nr. 886).

8. Inv. 1539. Săpături 1975 Sanatoriul balnear. (Pl. I/8)

ΘΑΣΙΩ[N]

Θασίων

trepied

ΚΡΑΤΙΝΟΣ

Κρατίνος

Canarache, p. 38–39 ; Bon, 1002–1012 (id. 1011) BCH LXXVII, nr. 43.

9. Inv. 955. Săpături 1976. Necropolă stadion. (Pl. I/9)

⊙ΑΣΙΩΝ Θασίων

ramură

[K]P[ATI]ΣΤΩΝ(A≡) Κρατιστῶν(αξ)

Dacia NS XIII, 1969, p. 163, nr. 102–103 ; Bon, nr. 1019–1029 ; BCH, LXXVII, nr. 43.

10. Inv. 258, Mangalia, 1972, passim (Pl. I/11)

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ Νικόδημος

crustaceu

⊙ΑCΙΩΝ Θασίων

Dacia NSXIII, 1969, p. 165, nr. 133–134 ; Gh. Poenaru – Bordea, p. 7, nr. 2. Bon. nr. 1242–1266.

11. Inv. 254. Săpături 1971. Canalizare faleză (Pl. I/12 și IV/15)

[⊙A]ΣΙΩΝ Θασίων

toc cu săgeți și

stea cu șapte raze

ΓΟΣΙΑ[ΕΙΩΣ] Ποσίδειος/-ηιος

În general Ποσίδειος(-ηιος) apare însoțit de un al doilea nume : Βάτων, Δικη-, Ἡροφῶν, Μέγων, Μυῦσος. În cazul nostru se pare că este un singur nume : din punct de vedere al spațiului, literele de sus corespund celor de jos, dar pe lățimea ștampilei nu e loc de scris un al doilea nume. Pridik, p. 43, nr. 154–157 și p. 52 nr. 365–374 (un singur nume nr. 365, dar alt simbol).

12. Inv. 256. Săpături 1971. Canalizare faleză. (Pl. I/10)

ΓΡΗ≡ΙΓΟΛ[ΙΣ] Πρηξίπολις

virf de lance

⊙A[Σ]I[ΩΝ] Θασίων

Canarache, p. 61, nr. 65 ; Dacia NS XIII, 1969, p. 167 nr. 147 ; Pridik, p. 52, nr. 375–376 ; Bon nr. 1417–1430.

13. Inv. 220, Mangalia, passim. (Pl. I/13)

⊙ΑΣΙΩΝ Θασίων

cîrmă

[X]AiPEΑΣ Χαιρέας

Canarache, p. 69–70, nr. 91–92 ; Dacia NS XIII, 1969 p. 172–173, nr. 206–215 (identic nr. 206) ; Dacia I, p. 149, nr. 5 reluată de Bon, nr. 1691.

14. Inv. 261, Săpături 1972, passim. (Pl. IV/4)

[⊙]ΑΣ[ΙΩΝ]	Θασίων
cap de femeie	
API	'Αρι.

Canarache, p. 80 nr. 162 (fără simbol); Pridik, p. 56, nr. 451; Bon nr. 406 : 'Αριστοφάνης.

15. Inv. 290. Săpături 1967. Policlinica nouă (Pl. IV/11)

[API]ΣΤΟΦ	'Αριστοφ...
polonic	
[⊙ΑΣΙΩΝ]	Θασίων

Bon nr. 376–380 ; același simbol apare de două ori la Bon cu numele 'Αριστοφάνης: nr. 403–404 ; Dacia V-VI, p. 251, nr. 1 'Αριστοφάνης are ca simbol cornul abundenței.

16. Inv. 263. Săpături 1967. Policlinica nouă. (Pl. I/14 și IV/17)

	∇H[Σ]
iepure	⊙ΑΣΙΩΝ
fugind →	

Probabil un nume scris de la stînga la dreapta, terminat în δης Bon nr. 353 ; idem, nr. 296 : 'Αριστει[δης] [θα/σι]ν 'Ηράκλ[ε/ι]τ(ος).

17. Inv. 224. Săpături 1971. Canalizare faleză. (Pl. IV/10)

ΔYH	[.]
⊙ΑΣΙ[ΩΝ]	Θασίων
← ancoră ?	

Suprapus etniconului, apare un nume greu lizibil ; deasupra lui Σ apare o buclă, s-ar putea Ω ; în fața lui ar putea fi un Η dar cu una din haste ondulată ; în continuare un T sau Y, apoi un Δ sau A.

Aceeași modalitate de dispunere, Bon 1730.

18. Inv. 964. Săpături Șoseaua Albești (Pl. I/15 și IV/19)

ΞON	Bίωνος ?
măciucă →	
⊙ΑΣΙΩ[N]	Θασίων

19. Inv. 951. Săpături 1971. Mangalia, passim. (Pl. IV/5)

[.]
triskel
[.]

Bon, nr. 2053, etniconul lizibil.

HERACLEA PONTICA

20. Inv. 1402. Mangalia 1978 descoperire ocazională (Pl. II/1

englicic pe gît ΗΡΑΚΛΕΙΔΑ[Σ] Ἡρακλείδας

simbol nedeterminat

Λ Τ Τ

Canarache, p. 198 nr. 469 ; Dacia NS XIII, 1969 p. 239 nr. 824 ; Pridik, p. 121 nr. 41 ; p. 124 nr. 111, 112 și nr. 113-114 ; Izv. Varna 13, 1962, p. 41, nr. 13-14.

21. Inv. 212. Săpături 1967 Policlinica nouă.

englicic pe gît [..... Σ....]

....Σ....

vas:

ΛΥΣΙΟ[Σ]

Λύσιος

Dacia NS XIII, 1969, p. 238 nr. 818, p. 239 nr. 832 ; p. 240 nr. 841 ; Arta și arheologia I, 1, p. 38 nr. 13 (de două ori în bibliografie Λύσιος apare cu Εὐπυρος).

22. Inv. 217. Săpături, 1974 Sanatoriul TBC.

englicic pe gît Μ[Α]ΛΑΚΩΝ

Μαλάκων

kantharos

ΑΜΦΙΤΑ[Σ]

Ἀμφίτας

Μαλάκων: Pridik, p. 126, nr. 153 ; Izv. Varna XI (XXVI) 1975, p. 135, nr. 29, tabl. V, nr. 29.

23. Inv. 1361. Descoperire ocazională 1978. (Pl. II/2)

englicic pe gît ΜΕΝΗ[Σ]

Μένης

Dacia NS XIII, 1969, p. 230 nr. 834-838 (primele trei piese englice pe toariă, ultima englică pe gît) ;

Canarache, p. 199, nr. 472 ; SCIV, 19, 1, 1968, p. 59 nr. 80 ; Pontica VI, p. 33, nr. 10 ; Izv. Varna IX (XXIV), 1973, p. 37 nr. 164-166 ; Izv. Varna 13, 1962, p. 41, nr. 15 ; Mircev, p. 55 nr. 260.

24. Inv. 213. Săpături 1967. Policlinica nouă (Pl. II/3)

englicic pe gît : ΜΟΛΟΣΣΟ[Σ]

Μολοσσος

ΕΓΓΙΔΙΟ[ΝΥΣ]ΟΥ

ἐπί Διονύσου

Μολοσσός: Pridik, p. 120 nr. 18 ; p. 121 nr. 38 ; p. 122 nr. 67 ; p. 123 nr. 77-78 ; p. 24 nr. 107 ; p. 125 nr. 137.

Διονύσιος: Pridik, p. 120 nr. 23-25 ; Pontica VI, p. 40 nr. 3 ; SCIV 18, 3, 1967, p. 512 nr. 13-14 ; SCIV, 19, 1, 1968, p. 59 nr. 82.

25. Inv. 1420. Descoperire ocazională 1978 (Pl. IV/9)

englicic pe gît. ΝΙΚ[Ι]ΟΣΤΡΑΤΟ[Σ]

Νικοστράτος

Canarache, p. 200 nr. 475 (întregit greșit Νικοσπαιος); Pontica VI, p. 33 nr. 12 (pl. X/7, XXIII/1); Mircev, p. 56 nr. 262.

26. Inv. 210. Săpături 1967 Policlinica nouă. (Pl. II/4)

englicific pe gît : [N]OΣΣOΣ Νόσσοσ
ΕΠΙΓΑΥΣΑΝΙΑ ἐπὶ Πανσανία

Νόσσοσ: Canarache, p. 200 nr. 477; Dacia NSXIII, 1969, p. 237 nr. 798; Pridik, p. 120 nr. 19–21; nr. 32 p. 125 nr. 138–142; p. 143 nr. 4; Πανσα. νίασ: identic: Pontica IX, p. 50, nr. 10–12; p. 51 nr. 13–16; p. 52 nr. 17. Pridik, p. 121, nr. 44; p. 125 nr. 129 și 146;

27. Inv. 215. Săpături 1967. Policlinica nouă (Pl. II/5)

englicific pe gît : ΣΑΤΥΡOΣ Σάτυροσ

rozetă

ΕΠΙΑΝΔΡΟΝΙ[ΚΟΥ] ἐπὶ Ἀνδρόνικον

Ἀνδρόνικος: Iurhevici, p. 107 nr. 15; Odessa (61 exemplare), p. 106–120 și p. 128–165.

Σάτυροσ: Iurhevici, p. 158 nr. 39; Pontica I p. 251 nr. 30.

SINOPE

28. Inv. 1525. Descoperire ocazională, 1978. (Pl. II/6)

ΚΑΛΛΙΣΘΕΝΗΣ Καλλισθένης

ΑΣΤΥΝΟΜΟΥ ciorchine ἀστυνόμου

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Διονυσίου

astynom: Canarache, p. 150, nr. 362; p. 151, nr. 364–365, Pridik, p. 82 nr. 418–423; Dacia VII–VIII, p. 255, nr. 7; Grakov, p. 139 nr. 12 – producător: Canarache, nr. 224, 263, 309, 314, 326, 351, 389, (aceeași dispunere); Pontica VI, p. 53 nr. 3; Dacia V–VI, p. 295 nr. 17–18, p. 256 nr. 12, p. 257 nr. 20; Grakov, p. 140 nr. 17; aceeași legendă dar alt simbol: Dacia XIII, 1969, p. 200 nr. 453.

29. Inv. 9950. Săpătur 1976 Necropole stadion. (Pl. II/7)

ΑΣΤΥΝΟΜΟΥ ἀστυνόμον

[Γ]ΟΣΙΔΕΙΟΥΤΟΥ Ποσιδείου τοῦ

[Η]ΦΑΙΣΤΟΔΩΡΟΥ Ἡφαιστοδῶρον

Pridik, p. 77, nr. 322, 323, 326.

30. Inv. 1008. Săpături 1978 str. I. Creangă (Pl. II/8)

ΑΣΤΥΝΟΜΟΥ		ἀστυνόμου
ΓΟΣΙΑΔΕΙΟΥ	divinitate feminină	Ποσιδείου
ΤΟΥΘΕΑΡΙΩΝΟΣ	în mina stîngă cu	τοῦ Θεαρίωνος
ΕΥΜΑΧΟΣ	cornul abundenței	Εὐμαχος

astynom : Canarache, p. 139–141 nr. 323–329 ; Dacia NS. XIII. 1969, p. 214–215, nr. 571–575 (identic ar putea fi p. 222, nr. 641) SCIV, 19.1, 1968, p. 54, nr. 27–28 ; Pontica VI, p. 23 ; Pridik, p. 77–78, nr. 328–330 ; Mircev, nr. 206–209 ; Lazarov, p. 52, nr. 113 ; Gh. Poenaru-Bordea, p. 8, nr. 8.

RHODOS

31. Inv. 953. Săpături 1976. Necropolă stadion (Pl. II/9)

rectangular [ΕΓ]ΙΑ[ΓΕ]	ἐπὶ Ἀγε-
tirs →	
ΣΤΡΑΤΟΥ	στράτου

Canarache, p. 237 nr. 536 și p. 238 nr. 537, SCIV, 19, 1, 1968, p. 55 nr. 34 ; Pridik, p. 132 nr. 2. Identic, Zofia Sztetyllo p. 32, nr. 25 ; Lazarov, p. 48, nr. 47.

32. Inv. 1399. Descoperirea ocazională 1978 (Pl. II (10))

restangular : ΕΠΑΡΙCT	ἐπ' Ἀριστ
ΟΓΕΝΕΥC	ογένευσ

Pridik, p. 5 nr. 75.

33. Inv. 259. Săpături 1976. Necropolă stadion (Pl. III/1)

circular : ΕΓΙΕΡΕΩΣΕΥ	ἐπ' ἱερῶς Εὐ...
floare de rodie	

34. Inv. 1401. Descoperire ocazională 1978 (Pl. III 2)

restangular ΟΛΥΜΓΟΥY	facă ↑ Ὀλύμπου
----------------------	----------------

Canarache, p. 265 nr. 645 ; Dacia NS XIII, 1969, p. 236 nr. 775 ; D. Tudor, p. 63, nr. 88 ; Pridik, p. 32 nr. 787–794 ; Mircev nr. 150 ; Olbia, p. 271, nr. 299–303 ; B.C.H., LXXVI 1952, p. 527.

CHERSONES

35. Inv. 299 Săpături 1974. Șantierul naval. (Pl. IV/21)

[ΑΙΣΧ]ΙΝΑ

Αἰσχίνα

[ΑΣ]ΤΥΝ[ΟΜΟΥ]

ἄστυνόμον

Dacia NS XIII, 1969, p. 242, nr. 874 ; Canarache, p. 210 nr. 485 ; Pridik, p. 140, nr. 2.

COS

36. Inv. 946. Săpături 1976. Necropolă stadion. (Pl. III/3)

restangular Φι

Φι sive 'Ιφ

ȘTAMPILE EPIGRAFICE CU CENTRUL DE PRODUCȚIE NEDETERMINAT

37. Inv. 255. Săpături 1971. Canalizare faleză. (Pl. III/4)

rectangular A^oΣΙ

'Αλσι/'Αλοσι/'Αλσιο

38. Inv. 949. Săpături 1976. Necropolă, stadion (Pl. III/5)

rectangular ΕΓΓΕ

Mircev, p. 58 nr. 281 ; tabl. XXXVI, 3 ; V Grace – M. Sawațianou – Pétra-poulakou, p. 370, E – 254, tabl. 62 ; idem p. 365–366 ; Șelov, p. 152 nr. 599.

39. Inv. 988. Săpături 1977. Șoseaua portului (Pl. IV/8)

rectangularΡΑΣ

.....ρασ

.....Σ

.....s

40. Inv. 57. Săpături 1976. Necropolă stadion (Pl. III/7)

ΔΗΜΑΡΧΟΥ

Δημάρχου

ȘTAMPILE CU MONOGRAMA

41. Inv. 250. Săpături 1971 passim. (Pl. III/8 și IV/22)

E|M (Σ)
Δ

E Σ(M)

Δ

Dacia NS XIII, 1969, p. 249 nr. 984 ; Bon nr. 2147 ;

Staerman, p. 47 nr. 256 ; Pridik, tabl. XVI, nr. 62 ; probabil și Dacia V-VI, p. 258 nr. 3 ; Mircev, p. 20 nr. 58.

42. Inv. 225. Săpături 1971. Canalizare faleză. (Pl. III/9)

$$\begin{array}{c} M \\ \diagdown \quad \diagup \\ \Gamma x | E \end{array}$$

$$\begin{array}{c} M \\ \Gamma x \quad E \end{array}$$

Dacia NS XIII, 1969, p. 249, nr. 985 ; SCIV, 19, 1, 1968, p. 60 nr. 92 ; Staerman, p. 47 nr. 255, 227 ; Pridik, tabl. XVI, nr. 56 ; Vinogradov tabl. IX, nr. 3.

43. Inv. 262. Săpături 1972 passim. (Pl. III/10)

$$\begin{array}{c} A | P \\ \hline M | E \end{array}$$

Dacia NS XIII, 1969, p. 246, nr. 961 ; Bon, nr. 2155, Staerman p. 47 nr. 247 ;

44. Inv. 958. Necropolă stadion 1976. (Pl. III/11)

$$\begin{array}{c} E | M \\ \hline M | E \end{array}$$

45. Inv. 987. Săpături 1977. Șoseaua portului. (Pl. III/12)

$$\begin{array}{c} \text{I} \quad \text{—} \quad \Sigma \\ \text{—} \\ | \text{—} | \end{array}$$

46. Inv. 253. Săpături 1967. Policlinica nouă. (Pl. IV/12)

$$\begin{array}{c} MH \quad ? \\ H \text{—} | \end{array}$$

47. Inv. 252. Săpături 1967. Policlinica nouă. (Pl. IV/7)

$$\begin{array}{ccc} \Delta \wedge & & \Sigma \Delta \\ & \text{sive} & \\ ET & & EY \end{array}$$

48. Inv. 249. Săpături 1967. Policlinica nouă. (Pl. III/13)

$$A \wedge / A \Delta$$

Pentru $A \wedge$: Dacia VII–VIII, p. 266 nr. 68 ; Pridik, p. 109 nr. 105–106, identic Bon, nr. 2256. Pentru $A \Delta$: Dacia NS XIII, 1969, p. 256 nr. 1056.

49. Inv. 287. Săpături 1975 passim. (Pl. III/14 și IV/24)

$$| A / ' | \alpha$$

Pridik, tabl. XVI nr. 53 ; Dacia NS XIII 1969 p. 266 nr. 1165 : AI

50. *Inv.* 246. Săpături 1967. Policlinica nouă. (Pl. III/6 și IV/23)

|—P 'Hρ

Pridik, tabl. XVI nr. 18 ; Bon nr. 2194 (ștampilă circulară, scrisă retrograd) ; Zeest p. 92.

51. *Inv.* 219. Săpături 1967. Policlinica nouă. (Pl. III/15)

Σ Ω Σω...

Pridik, p. 114 nr. 318 (ΣΩ)

52. *Inv.* 251. Săpături 1967. Policlinica nouă. (Pl. III/16)

ΓΑ⊙ Παϑ

Pridik, tabl. XVI nr. 34.

53. *Inv.* 247. Săpături 1967. Policlinica nouă. (Pl. III/17)

Φ/Θ

Pridik, p. 107 nr. 100–101 ; Bon. nr. 2201.

54. *Inv.* 265, *passim.* (Pl. III/18)

rectangular cu Φ

colțuri rotunjite

Vinoogradov — Chersones, p. 124 nr. 59 ; identic, Bon nr. 2230.

55. *Inv.* 1398. Descoperire ocazională 1978. (Pl. IV/1)

rectangular XA/AX Xα/'Aχ

— asemănător, Dacia NS XIII, 1969, p. 252 nr. 1106 (ștampilă circulară) ; Pridik p. 105 nr. 24.

56. *Inv.* 222. Săpături 1967. Policlinica nouă (Pl. IV/2)

triunghiular $\begin{matrix} P \\ \Delta \\ P \end{matrix}$

Z. Sztetyllo, în *Études et travaux*, x, p. 314 n. 130.

57. *Inv.* 223. Săpături 1967. Policlinica nouă. (Pl. IV/6)

identic Canarache; p. 310 nr. 832.

58. *Inv.* 218. Mangalia *passim* (Pl. IV/3 și 20)

Ștampilă rectangulară anepigrafică cu simbol tirs.

NOTE

* Prescurtările folosite în catalog sint următoarele :

- Canarache = V. Canarache, *Importul amforelor stampilate la Histria*, București, 1957.
- Dacia NS XIII, 1969 = M. Gramatopol – Gh. Poenaru Bordea, *Amphora stamps from Callatis and south Dobrudja*, p. 127–282.
- Bon = A. et A-M. Bon, *Les timbres amhoriques de Thasos*, Paris, 1957.
- Pridik = E. M. Pridik, *Inventarnii katalog kleim na amfornih rucikah i gorliškoh i na cerepiŭah Ermitajnogo sobrania*, Petrograd, 1917.
- B.C.H. LXXXI, 1957 = M. Th. Lenger, *Anses d'amphores et tuilles timbrées de Thasos*, p. 302–321.
- B. CH, LXXII, 1953 – Lilly Ghali, *Chronique des fouilles en 1952*, Thasos.
- A. Dumont = *Inscriptions céramiques de Grèce*, in *Archives des missions scientifiques et littéraires*, Paris, 1871.
- An. Dobr., 1937 = Th. Sauciu-Săveanu, *Trei capete de figurine și vreo câteva ansae signatae din Callatis*.
- Peuce, IV = V, H. Baumann, *Considerații asupra importului de amfore grecești în nordul Dobrogei*, p. 29–59.
- Pontica I = C. Iconomu, *Cercetări arheologice la Mangalia și Neptun* p. 250–253.
- Pontica VI = M. Irimia, *Descoperiri noi privind populația autohtonă a Dobrogei și legăturile ei cu coloniile grecești (sec. V-I î.e.n.)*.
- Pontica IX = M. Irimia, *Mormintul tumular descoperit la Topraisar*.
- Mircev = M. Mircev, *Amforite peciate ot muzeia vi Varna*, Sofia, 1958.
- Lazarov = M. Lazarov, *Amfornite peciate ot Odesos*, în *Izvestia Varna*, tom X (XXV), 1974.
- Dacia V-VI = Th. Sauciu-Săveanu, *Callatis, V-ème rapport préliminaire*.
- D. Tudor = D. Tudor, *Amforele grecești ștampilate în Moldova, Muntenia și Oltenia*, în *Arheologia Moldovei*, V, 1967, p. 37–80.
- Gh. Poenaru-Bordea, = Gh. Poenaru-Bordea, *Amfore ștampilate din Callatis în colecția Muzeului militar central*, în *SMMIM*, 7–8 p. 5–12.
- Izv. Varna 13, 1962 = M. Mircev, G. Tonceva, D. Dimitrov, *Bizone Karvuna*, p. 37–43.
- Izv. Varna XI (XXVI), 1975 = M. Lazarov, *Nepublicuvani anticini amfori i amforni peceati ot bilgarscogo cernomore*, p. 128.
- Izv. Varna IX (XXIV), 1973 = M. Lazarov, *Anticini amfori (VI-I v.pr.n.e.) ot bilgarscogo cernomie*.
- Arta și Arheologia = O. Tafrafi. *Arta și Arheologia*, tom I-III.
- SCIV, 19, 1, 1968 = M. Gramatopol – Gh. Poenaru-Bordea, *Amfore ștampilate din Tomis*.
- SCIV, 18, 3, 1967 = Alex. Popeea, *Cîteva toarte de amfore ștampilate descoperite la Medgidia*.
- Iurghevi – V.N. Iurghevi, *Nadpisi na rucikah amfor i oblomkah amfor i cerepiŭ, naidenih vi Feodosii v 1894 gadu*.
- Grakov = B. N. Grakov, *Drevne – greceskie keramiceskie kleima s imenami astinomov*, Moscova, 1928.
- Dacia VII-VIII = Th. Sauciu – Săveanu, *Callatis, VII-ème rapport préliminaire*.

Zofia Sztetylto = Neu paphos I, *Les timbres céramiques (1965–1973)*, Varşovia, 1976.

Şelov = D. B. Şelov, *Keramiceskie kleima iz Tanaisa, III-I vv. do n.e.*, Moscova, 1975.

Staerman = E. M. Staerman, *Keramiceskie kleima iz Tiri*, în *Kr. Soob.*, XXXVI, 1950.

Vinogradov = Iu. G. Vinogradov, *Keramiceskie kleima ostrova Fasos, N.E.*, X, 1972.

Zeest = I. B. Zeest, *Keramiceskie tara Bospora*, Moscova, 1960.

Vinogradov-Chersones = Iu. G. Vinogradov, *Keramiceskie kleima Hersonesa i clasificăția hersoneskih amfor – Monogrami kleima astinomov.*

Olbia = E. I. Levi, *Keramiceskii kompleks III-II vv. do n.e. iz raskopok Olbiiskoi agori*, în *Olbia*, Moscova – Leningrad, 1964.

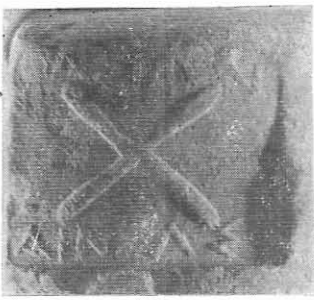
V. Grace – M. Savvatiou – Pétrapoulakou, *Les timbres amphoriques grecs-Explorations Archéologiques de Délos*, XXVIII, Paris, 1970.

ZUSAMMENFASSUNG

NEUE AMPHORENSTEMPEL VON CALLATIS

Die vorliegende Arbeit macht eine Reihe von 58 noch nicht veröffentlichten Stempeln der Sammlung des Museums von Mangalia bekannt. Eine erste Schlussfolgerung bildet die Absonderung der thassischen Amphorenanzahl, für welche wir neuerschienene Namen des callatischen Marktes und Verbindungen der neuen Namen und Symbole besitzen.

Vom Standpunkt der chronologischen Frequenz sind die Heraclea-Amphoren der zweiten Hälfte des 4. Jh. v.u.Z., die Sinope – und Rhodos – Amphoren des 3. Jh.v.u.Z., wie auch die Existenz des Chersones Gebietes als Ausfuhrzentrum für den callatischen Markt im 3. Jh. v.u.Z. und wahrscheinlich auch die des Cos Gebietes im 2. Jh. v.u.Z. bemerkenswert.

1

6

11

2

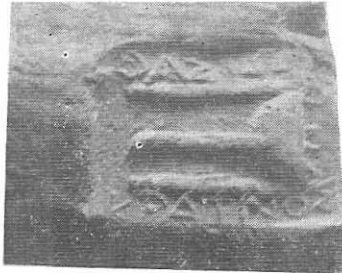
7

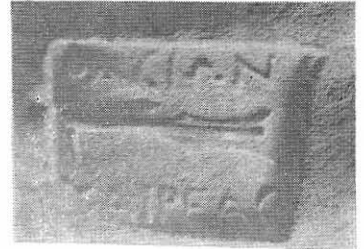
12

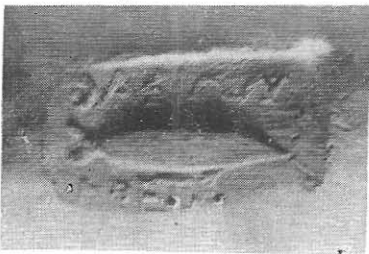
3

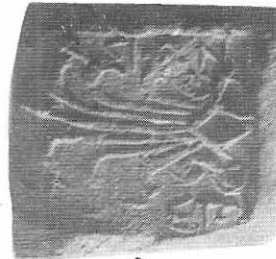
8

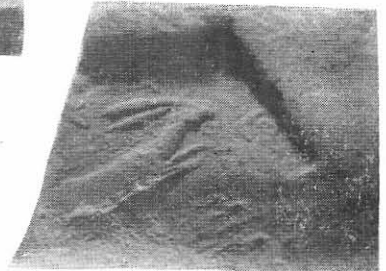
13

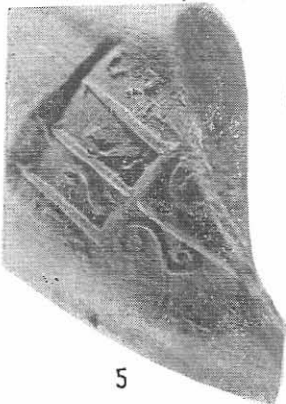
4

9

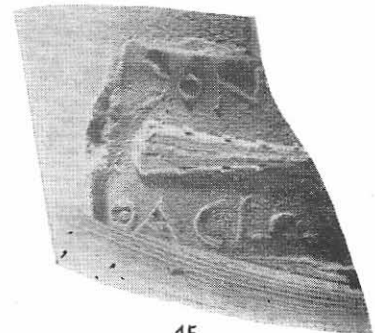
14

5

10

15

Planşa I

1

6

2

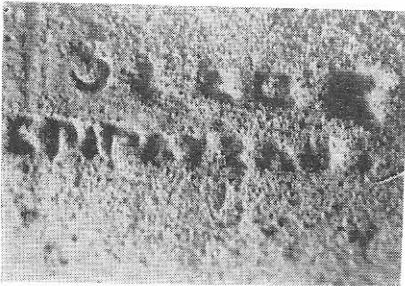
7

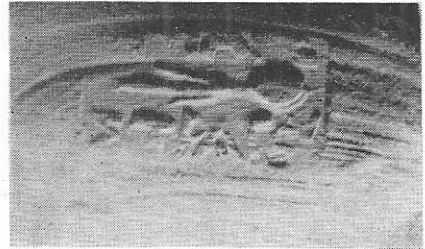
3

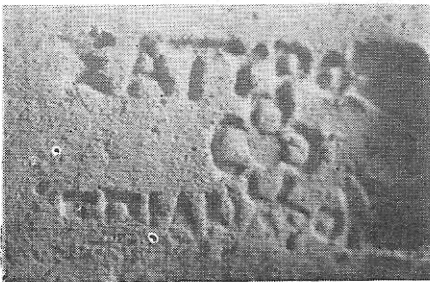
8

4

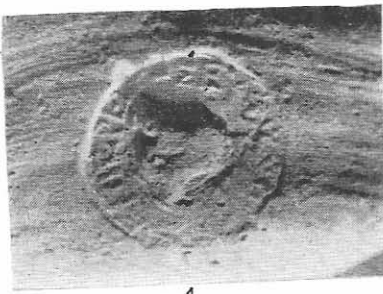
9

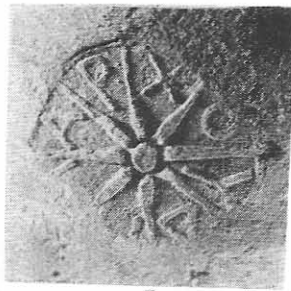
5

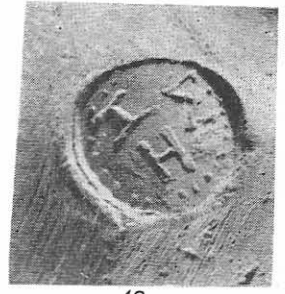
10

1

7

12

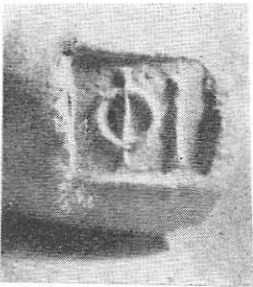
2

8

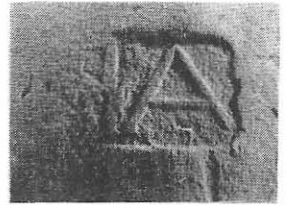
13

3

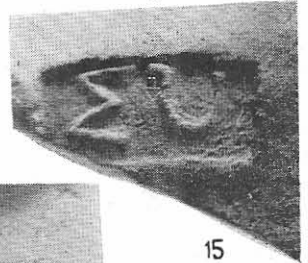
9

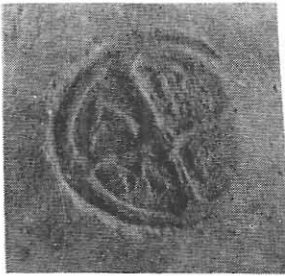
14

4

15

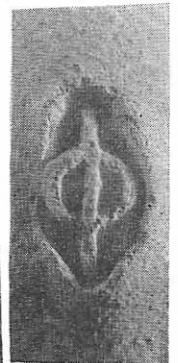
10

16

5

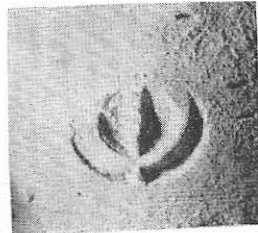
18

6

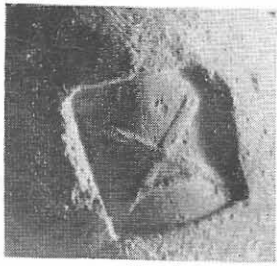

11

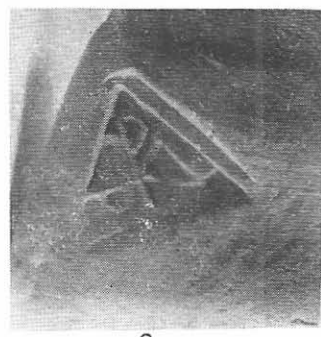

17

Planşa III

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

Planşa IV